

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.	Izhaja vsako sredo in soboto. Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.	Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Delo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.
Štev. 62.	Sobota 4. avgusta 1928.	Leto III.

Dva parlamenta.

Kmečko-demokratska koalicija je zapustila Beograd in sklicala v Zagrebu svoj parlament v historičnem hrvaškem saboru.

Ta njen korak, iz meščansko-revolucionarnega stališča promatran, utegne biti precej dalekosežnega pomena, če bo opozicija iz tega svojega prvega koraka izvajala nadaljne posledice, če se ne bo za male, trenutne koncesije ustavila na pol poti.

Deklaracija hrvaškega sabora je zaenkrat še močno pohlevna. Le v koliko omenja tudi črnogorsko samostalnost — tudi Črna gora je bila na svoj način »ujedinjena« in osrečena — mora biti režimovcem neprijetna, ker utegne prinesiti borbo tudi na terenu, ki je zelo nevaren in neprijeten onim v Beogradu, ki bi radi za vsako ceno vladali, ki se pa morajo, če že ne na lastno ljudstvo, ozirati vsaj na one velesile, ki drže to državo, kakor vsako kolonialno državo, v svojih jeklenih krempljih.

Za srbski imperializem je to vsekakor neprijetna stvar.

Ali bodo nadaljni sklepi hrvaškega sabora hujši in hujši, ne vemo. S tem, da se na drugi strani v omenjeni deklaraciji izjavlja, da se ne priznava zakonske obveznosti sklepov belgrajske skupščine, bi bilo

pričakovati, da bo hrvaški narod prišel v direktno praktično kolizijo z režimom, ki bi v tem slučaju z nasiljem nikakor ne mogel prisiliti zlasti hrvaških kmetov, da plačajo davke itd.

Tega se menda tudi v Beogradu zavedajo in zato čakajo, kaj bo storil Zagreb, kakor čakajo v Zagrebu, kaj bo ukrenil Beograd. To je res lepa in svojevrstna situacija, katera pa mora koncem konca razorati še tako močno državo, kaj še tako odlično organizirano državo kakor je SHS!

In kar je pri vsem še najlepše: Razen režimovcev s svojo najnovejšo slovensko klerikalno pritliklino, so v ljudskih masah, tudi srbskih, vse simpatije na strani opozicije. In te simpatije bodo rasle, kolikor bolj radikalno in do kraja pojde opozicija!

Kako naj se režim v takih razmerah reši? Z nasiljem se lahko trenutno ohrani, kaj pa potem?

Delavstvu pa povemo še enkrat, da mora voditi svojo razredno borbo samo, kajti to so navsezadnje le borbe buržuazije za delitev moči in vpliva, mi pa hočemo moč in vpliv delavstva za socialno borbo in socialno zmago!

„Nova“ vlada.

Novo beograjsko vlado je končno sestavil dr. Anton Korošec, predsednik Slovenske ljudske stranke. Ni to nova vlada, niti se še ne ve, ali misli Korošec, da je sestavil delovno vlado ali volilno vlado, ki bi na jesen razpustila narodno skupščino.

Vladna kriza je rešena na ta način, da so vstopile v vlado štiri stranke, ki so bile že doslej v vladi; zarditega s sestavo nove vlade niso odpravljene vzroki krize, marveč so se odnošaji med vladno večino in opozicijo še poslabšali, to je, vladna kriza je odpravljena, poostrena je pa državna kriza. Parlamentarna večina, kateri je pripadal morilec v narodni skupščini, je ostala v celoti na oblasti in kaj je ugodneje za opozicijo, kakor to, da to dejstvo izrablja eventualno z najbolj demagoško gesto, češ, v beograjski skupščini streljajo srbski vladinovci izvoljene hrvaške poslance in da se v tak parlament ne vrnemo, kjer z nasiljem in korupcijo izvoljena večina strelja na manjšinske poslance.

Opozicija zahteva razpust narodne skupščine in svobodne volitve poslancev. Vladne stranke to zahtevo odklanjajo, ker jih v tem podpirajo vojaška in dvorska stranka, kakor tudi mlada srbska buržuazija in uradništvo, ki se rekrutira večinoma iz velesrbske buržuazije.

Dr. Korošec je katoliški duhovnik. V državi pa imajo večino pravoslavni. Ta izbira ministrskega predsednika ima vsekakor tudi svoj pomen. Na eni strani hočejo režimske stranke vplivati na opozicijske stranke in se pokazati kot objektivne, na drugi strani pa so klerikalne stranke

vedno in povsod najboljša opora bank, tovarn in buržuazije, ki se ne ustrašijo niti najhujšega nasilstva, če gre za oblast. Iz tega razloga je takozvana »nepolitična« buržuazija v Jugoslaviji kljub veliki napetosti med prečani in neprečani sprejela dr. Korošca sicer z nezaupanjem, vendar pa z nado, da je mož njihovega kova.

Vse to pa ne spravi iz sveta prepira, ki se je vnel med vojaško in velesrbsko buržuazno stranko na eni strani ter med prečani in kmeti na drugi strani, kar pa ni več le politična vladna kriza, ampak državna kriza, skoro enaka, kakor jo imajo v Rumuniji. Države so bile ustvarjene z orožjem in take države so absolutizem in teror v državah. Svobode in demokracije te države ne poznajo; odtod zatiranje manjšin namesto enakopravnosti.

Državna kriza bi ostala pravzaprav notranja zadeva države, če ne bi teh notranjih sporov podpirali sosedni fašizmi. Čim strastneje se vrše ti notranji boji, tembolj rase fašističnim sosedom hrepenenje po vojni v nadi, da se jim na ideoloških razvalinah čim lažje posreči njih imperialistična nakana. Ozdravljenje Jugoslavije je mogoče le potom demokratizacije, ker le pravi demokraciji ne bi mogli biti kos niti današnji slabi vplivi vojaške stranke niti denarnih mogotcev. In čimprej pride v državi demokracija do vpliva, tem boljše za državo, ker se bo s tem paralizirala vojna nevarnost od strani Budimpešte in Rima in pa ustvarilo dobre pogoje sploh za mir na Balkanu.

čejo enotni kaderski rok. Medtem se je izrekla tudi generaliteta za socialistič. predlog. Toda klerikalno-demokratska vlada, ki ima v parlamentu napram socializmu le nezatno večino, hoče socializmom dokazati, da je Belgiji močna vojska ravnotako potrebna kot vsem ostalim državam, pri čemur se ista sklicuje na nemški vpad leta 1914. Nasprotno socialisti naglašajo, da Belgija ni zavarovana proti takim vpadom velesil, kakor ni bila zavarovana niti proti

nemškemu vpadu leta 1914, pa če bi imela še tako močno armado. Najmlajši poslanec, socialist Sommerhausen, je podal navdušeno izjavo za mir v prepričanju, da Nemčija, ki je vsled svetovne vojne tako naizčrpano trpela, ne bo nobene vojne več tvegala. Proti tej izjavi so postali nacionalisti silno besni. Toda socialisti, bivši delovni minister Wauters in vodja rudarjev, Delattre, sta prijatelje militarizma energično zavrnila.

Kdo je umoril Obregon?

Morilec je bil pred umorom pri maši in spovedi in je dobil odvezo.

Preiskava proti morilcu generala Obregon, umorjenega prezidenta mehiške republike, je zaključena. Te dni je bila zastopnikom domačih in tujih listov prečitana morilecova podpisana izpoved, ki odkriva zaroto od vrha do tal in priča, da atentator ni ravnal po lastnem nagibu, ampak da je imel sokrivce. Morilec je priznal svoj čin v polnem obsegu in je pred zastopniki tiska povedal, da skesano obžaluje dejanje, ker je ravnal po slabih navodilih.

K umoru ga je nagovorila neka nuna. Prigovarjala mu je, da je odstranitev Obregon in Callesa nujno potrebna in v interesu vere. Morilec je bil član katoliške organizacije in Društva za obrambo verske svobode. Kot tak je imel zveze z duhovniki in samostani. Somišljeniki so mu dali na razpolago denar in orožje ter so ga tudi hrabрили, naj izvrši svojo namero.

Samostanska nuna, katero so mehiške oblasti po morilečevem priznanju prijele, je, videvša, da se njen delež na vsem, kar se je zgodilo, ne da več utajiti, priznala svojo krivdo. Povedala je, da sta se z zločincem večkrat sestala in obravnavala dejanje, ki ga je bilo izvršiti. Krogi, s katerimi je občevala, so jo prepričevali, da je odstranitev Obregon potrebna, ker ni bil prezident ne prijatelj vere in ne cerkve.

Morilec sam je na dan krvavega čina jutraj šel k maši in se je spovedal ter pristopil k mizi Gospodovi, kjer je bil obhajan. Govoril je dolgo z duhovnikom Jimenezom, od katerega se je poslovil pokrepčan za delo, ki mu je bilo naloženo. Kako enostransko je bil morilec informiran o svoji

žrtvi, pove njegova lastna izpoved pred sodiščem. Pred novinarji, ki so se zbrali, da ga vidijo, je izjavil, da mu je žal, ker je postal žrtev svečeniške zmote. Niti od daleč mu ni bilo znano, da je bil Obregon zmeren državnik, ki je hotel prinesiti mehiški deželi v verskem oziru mir ter storiti vse kar se da, da se pozabijo rane, katere je zadala Mehiki duhovščina z jezuiti. Dejanje je izvršil v upanju, da bo Mehika srečnejša in pa da bo Obregonova duša rešena in izveličana. Bil je preverjen, da bosta Obregon in on prišla v nebesa.

Bivši minister za javna dela, Morones, ni bil po morilečevi izjavi v nobeni zvezi s komplotom in atentatorjem.

Po vsem tem, kar je doživel, izjavlja morilec, da nima ničesar več skrivati. Njegovu kesanje je iskreno. Ker je izvršil čin v dobri veri, da bo ž njim pomagano cerkvi, ne prosi nobene milosti. Zaslužil je smrt in se tudi ne bo branil umreti, kakor veleljajo mehiški zakoni.

Mehiška policija je razpisala za izsleditev morilečevih sokrivcev velike denarne nagrade. Nekaterim so že za petami, drugim pa se je posrečilo pobegniti čez mejo, še preden je atentator priznal svoj čin. Med tistimi, ki se še skrivajo in jih niso oblasti še dobile v roke, je tudi Jimenez, ki je za morilca bral mašo, ga spovedal in mu dal odvezo v spovednici.

In sedaj bodo morilec, nuna in duhovnik — mučeniki. Naš klerikalni tisk jim bo pel slavo in tajil, da umor ni bil duhovno organizirana zarota.

Cerkev pošilja žendarje nad „Svobodo“.

Odkar je Korošec na vladi, smatrajo klerikalci, da je prišel zopet čas inkvizicije proti vsem njihovim nasprotnikom. Tako je katehet v Lešah pri Prevaljah zagrozil podnačelniku Delavske Telovadne Enot »Svobode«, da ga bo izročil državnemu pravdnistvu, ker je 1. julija peljal deco na izlet v hribe, mesto da bi jo peljal v cerkev. Podnačelnik »Svobode« mu je pravilno odgovoril, da kateheta prav nič ne briga, če gredo otroci v prostem času na izlet v naravo. Nato je prevajski dekan s prižnice zmerjal one stariše, katerih otroci so pri »Svobodi«. 23. julija so pa radi tega orožniki zasliševali načelnika in podnačelnika prevajlske »Svobode«. Dekan je zagrozil, da bo izročil celo stvar državnemu pravdni-

štvu. Mi želimo, da pride ta stvar pred sodišče in da se tam dopove gospodom katehetom in dekanom, da se sme delavska mladina zbirati v delavski kulturni organizaciji »Svoboda«, kakor se zbira meščan. mladina po nacionalističnih in klerikalnih društvih.

Delavstvo in zlasti delavska mladina lahko zopet sprevidi iz tega slučaja, da so klerikalci najhujši nasprotniki proletarijata. Predpogoj povzdigi delavskega gibanja pri nas je uspešen boj proti klerikalizmu. Spravite nezavedne delavce iz »Orla«, »Krekove mladine« in drugih klerikalnih organizacij in jih organizirajte v delavsko-kulturni organizaciji »Svoboda«!

Stavka kovinarjev podjetja „Titan“ v Kamniku.

Stavka profesionistov traja že osmi teden. Med tem časom je upravi uspelo dobiti nekaj stavkolomcev iz vseh vetrov države. Pa tudi med onimi, ki so stopili v stavko, se je našlo nekaj liskarijot, ki so si mislili na račun stavkajočega izboljšati svoj položaj.

Uprava podjetja je bila mnenja, da bo stavko zlomila, ter ni štedila ne z denarjem, niti z vsemi mogočimi obljubami in grožnjami. Ako bi uprava dala delavcem samo to, kar je v času stavke izgubila, bi delavci dobili velik procent zboljšanja svojega zaslužka, upravi pa, »ako ne bi ostalo drugega, kakor samo tisti material, ki se danes zmeče v Bistro, ali ki je zakopan v kovačnici, bil bi tudi zanjo lep dobiček.

Ni pa to še vse. Ako pogledamo še po posameznih oddelkih v livarni, kjer se izde-

luje mehka litina (Temperguss), se je produciralo preje toliko, da se je mogla »Temperpeč« kuriti vsakih štirinajst dni; sedaj se pa v osmih tednih ni moglo toliko narediti, da bi se peč vsaj enkrat zažgala. Za izdelavo ključev ima »Titan« zaenkrat v Jugoslaviji monopol; nima konkurence, ker se istih ni moglo nikdar zadosti narediti. Kako se pa sedaj producirajo. Štrajkbreher, ki se je iste postopil izvrševati, jih je naredil celi teden 50 kg, od katerih je bilo 11 kg dobrih, drugih 39 kilogramov pa izmeček. Akordna cena za kg ključev je znašala Din 2.20; tako bi ta štrajkbreher zaslužil celi teden 46.20 Din, ali uprava mu je izplačala tedensko plačo. Za tiste delavce pa, ki danes stoje v stavki, ako niso prišli na svoje temeljne plače, pa uprava ni imela niti toliko čuta, da bi jim izplačala temeljno plačo.

Viharna nočna seja belgijske zbornice.

(Socialistična izjava za mir.

V belgijskem parlamentu se že nekaj tednov vrši generalna debata o vojaški predlogi. Socialisti so

svoječasno zahtevali znižanje vojaškega službenega roka na 6 mesecev, medtem ko meščanski krogi ho-

sije na nočnem nebu in tako tvori celoto.

Slična celota se vidi pri 7 prednostih, katere ima

Schicht
Terpentin-Milo
s svojimi prednostmi

Isti položaj je v oddelku za montiranje ključavnic »Mauskastenschlösser«. Preje se je izdelalo po 1500 komadov tedensko; akordna cena je bila 35 para za komad.

Sedaj so jih izvršili celi teden 200 komadov, kateri stanejo upravo 2000 Din, od katerih pa morajo vajenci še 50 popraviti, 16 komadov so pa morali vreči v stran. Javnost lahko sama presoja, koliko so ti štrajkbrehjerji kvalitativno vredni, ako morajo vajenci popravljati za njimi. Neglede, da ima uprava veliko finančno škodo, bo tovarna »Titans« zgubila tudi na svojem glasu za izdelke, ki jih izdeluje.

Mi hočemo v tem članku pokazati delavstvu, kake žrtve hoče kapitalizem prenesti, samo da premeša delavca in da mu zlomi njegovo odporno silo.

Mi svarimo upravo podjetja, ker še nismo izigrali zadnje karte, naj pride preje do pameti in naj se pobota s svojimi delavci. Ako se bo pa še nadalje trmasto upirala in ne bo hotela priznati upravičenih zahtev, bomo izvedli brezobzirno borbo do konca.

Za kamniškimi kovinarji stoje vsi kovinarji cele države, ter jih vzpodbujajo: **Vztrajajte! Do konca! Do zmage!**

Za štrajkbrehjerje pa stoji trenutno, ker jih rabi, samo kapitalizem.

So li oči k Petelnu pojdi ti!

Maribor, Gosposka ulica 5.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani

je izdal tiskano letno poročilo o svojem poslovanju za leto 1927. Poročilo je vsestransko zelo pregledno sestavljeno in opremljeno s tozadevnim statističnim materijalom, ki smo ga do sedaj pogrešali. Marsikaj dobrega je razvidno iz tega poročila, a tudi dosti slabega, na kar bi morali obračati posebno pažnjo. Tako vidimo, da znaša povprečni zaslužek delavcev v Sloveniji samo 23 Din in 26 para, torej daleč pod povprečnostjo drugih držav. Povprečni prispevek za zavarovanje znaša na člana letno 586.66 Din. Obolenj se beleži na 1000 članov skoraj 500 slučajev. Na vsakega člana pride povprečno 8 in pol bolezenskih dni na leto. Povprečno se nahaja 2.20% članov v staležu bolnikov. Na hranarini se je izplačalo 9.846.334.71 Din ali 26.79% predpisanih prispevkov (ki pa niso vsi vplačani), na podpori poročinam 1.535.587.55 Din ali 4.17%, za dečje opreme 1.932.891.40 Din ali 5.26%, za oskrbo v bolnicah 4.441.199.83 Din ali 16.70%, za zdravila 3.604.489.11 Din ali 9.82%, za babiško pomoč 747.054.80 Din ali 2.03%, za kopalnice in zobozdravnike 874.193.— Din ali 2.38%. V raznih zdraviliščih in sanatorijih se je zdravilo 313 članov, skupno 20.635 Din. Upravni stroški, to je izdatki za pisarniške potreščine, plače nameščencev, njih zavarovanje, davki in pokojninski sklad, razsvetljava, kurjava itd. znaša 14.38% vseh izdatkov. (Torej le ni res, kar je pisal svojčas klerikalni »Mariborčan«, da večino denarja požro nameščenci.) Za zdravnike se je izdalo 3.720.091.98 Din ali 10.12%. Ostalo odpade na vzdrževanje ambulatorijev, kontrolo bolnikov, podpore dojljam, pogrebne, ravateljstvo, delavsko razsodišče, obresti in razno drugo. Končna bilanca izkazuje 964.264.14 Din ali 2.62% prebitka. Res, celotna slika je ugodna, če bi bili prispevki tudi polno vplačani, ali na drugi strani se nam pa reže nasproti terjatve, ki jih ima OUZD terjati od raznih delodajalcev širom Slovenije in ki znašajo ogromno vsoto, trinaest in pol milijona. To se pravi, da so delodajalci polovico tega denarja, ki so ga delavcem odtegnili od plače, enostavno po-

neverili v svoj prid, mesto, da so ga oddali na naslov, za katerega je bil namenjen. Imamo nekatere delodajalce, ki to prakticirajo že celo vrsto let in so uradu dolžni težke desetstisoče, a politična oblast niti z mezinem ne gane, da bi te ljudi naučila spoštovati zakone. Če pa kje kak izstradan uradnik poveri zaupan mu tuj denar, se ga pa takoj najde in pograbi. Ljudem, ki sistematično ignorirajo naše zavarovanje in zakone, bi se morala kratkoma pravica izvrševanja obrti odvzeti, ker oni so umazana konkurenca in škodljivci solidnega obrtništva. Žal, da moramo med take škodljivce prištevati v prvi vrsti tudi državo povsod tam, kjer nastopa kot delodajalca in kjer kot taka daje potuho ostalemu podjetništvu. Znano je, da je država najslabši plačnik tudi v zavarovanju. Enostavno »nema kredita«. In tako mora OUZD po zakonu kot nosilec zavarovanja dajati podpore uslužbencem-delavcem na drž. železnicah, pri carinarnicah, direkciji pošte in telegrafa, ki sama dolguje nad pol milijona dinarjev. Enako bi morala država nadoknaditi izdatke za epidemična obolenja, ki spadajo v delokrog sanitetnih oblasti. Po zakonu je država dolžna prispevati k vzdrževanju zavarovanja pri OUZD letno dva milijona Din, a od vsega tega še ni država plačala niti pare.

Če bi bil s te strani OUZD malo bolj podpiran od političnih in drugih oblasti, bi mogel izkazati veliko večji napredek, predvsem v preventivnem zdravstvu, kjer nam še vsega manjka. Pa kaj, ko pa imamo v sedanjem načelnstvu Okrožnega urada ljudi, ki sami sabotirajo zavarovanje in bi najraje videli, da ga čimprej hudič vzame, kakor smo o tem že poročali.

Prihodnji ponedeljek se vrši v Ljubljani seja načelnstva OUZD, na kateri se bo razpravljalo tudi o ustanovitvi samostojnega Okrožnega urada za mariborsko oblast v Mariboru. Upamo, da se reši to vprašanje v pozitivnem smislu. V vsakem slučaju pa zahtevamo, da se posveti mariborskim zavarovancem več pažnje. Naj se že enkrat neha prezidavati in krpati po oni stari hiši,

kjer bolniki med večurnim čakanjem v gneči omedlevo in naj se sezida zavarovalnemu razvoju in higijenskim predpisom odgovarjajoča nova uradna stavba. In mesto, da se da mestni občini kredit za prezidavo njenega kopalnice, v katerem bi, kakor v sedanjem, ne imeli zavarovanci nobenih pravic, naj uredi OUZD v Mariboru prepotrebno lastno fizikalno zdravilišče. Verjamemo, da bi bilo sedanjemu maribor-

skemu mestnemu svetu prav, da bi si z delavskim denarjem zopet novih lovorik nabiral in se kitil s pavovim perjem, kakor pri tisti delavski koloniji; ali zavarovanci pa hočejo za svoj denar tudi kaj imeti, ne da bi se jih pozneje zopet farbalo, kakor danes z mestnim kopalščem. Pri ekspozituri ti rečejo, da dobiš kopelj za 2 Din, ko pa prideš v kopalnice, moraš plačati 10 Din.

O nočnih okrevališčih v sovjetski Rusiji.

V Rusiji obstojajo vzorno urejena nočna okrevališča za tuberkulozno delavstvo. Ta okrevališča so oddelki tuberkuloznih bolnišnic in v nje se pošiljajo delavci in delavke, ki po dnevu delajo v tovarni.

Delavci obeh spolov, ki obiskujejo ta okrevališča, končajo svoje dnevno delo dve uri prej in jim ti dve uri plačujejo bolniške blagajne. Prišedši po delu v zavod, se tam skopajo, nakar dobe sveže oblačilo in se podajo v lepo svetlo jedilnico k zdravi, tečni in okusni hrani. Potem morajo na vsak način leči v postelje. Po tem počitku lahko pijejo čaj, čitajo knjige ali časopise, igrajo šah, poslušajo radio itd., itd. Zvečer dobe še enkrat dobro večerjo. Zjutraj po zajutru gredo spet na delo.

Za čas bivanja v nočnem okrevališču delavci in delavke izpolnijo določena pravila, si pridobijo zdravih higijenskih navad in jih poneso domov, ko zapuste okrevališče. Zdravnik v okrevališču jim nasvetuje, kako je

treba doma varovati zdravje. V ta namen v klubih nočnega okrevališča prirejajo predavanja o sanitarnih in higijenskih temah in imajo celo posebne gledališke predstave. Vsled tega bi se ta okrevališča lahko imenovala »šole zdravja za tuberkulozne bolnike«.

Ako je potrebno, se bolnike zdravi s solncem, zrakom in vodo.

Bivanje v nočnem okrevališču traja par mesecev in daje krasne uspehe. Odkar obstojajo nočna okrevališča, se je tuberkuloza močno omejila. Delavci cenijo to lekcijsko metodo proti tuberkulozi. Nočnim okrevališčem gre zasluga, da raste zmisel za higijeno pri delavskih množicah in da se utrjuje organizem bolnikov za boj proti tej veliki socialni nesreči — tuberkulozi!

Tako v Rusiji. In pri nas? Saj vedno, kako sprejemajo še bolnega človeka po naših bolniških blagajnah! (Iz esperanščine prevel R. D.)

Konec samouprave na Čehoslovaškem.

Čehoslovaška je zelo industrijalna dežela in v marsikateri občini ali tudi v okraju ima proletarijat glavno besedo. To velja zlasti za severni — industrijalni del dežele. Socijalisti so povsod, kjer so prišli do večine, jeli izvajati svoj program, četudi samo v minijaturi. Toda meščanskim strankam to ne ugaja, zato so ukrenile vse potrebno potom zakonodaje, da se socializem prepreči izvajanje socialnega programa.

Leta 1921 se je s finančnim zakonom močno omejila samouprava, da ne rečemo, popolnoma odpravila. Občinske in okrajne doklade na državne davke so se omejile takole: Deželne doklade smejo znašati največ 160, okrajne 110 in občinske pa 200 odstotkov na državni davek. Na Čehskem so imele občine v l. 1922 povprečno po 526 odstotne doklade, iz česar je razvidno, da sedaj nimajo niti polovico od tega. Občine, zlasti manjših mest ter industrijskih krajev, so s tem postale nesposobne vsakršnega plačila. Tako n. pr. mestna občina Mostec, ki ima 14.000 prebivalcev, dobi celih 7000 Kč na dokladah. To je znesek, ki ne zadostuje za navadno vas, kamo li za mesto, ki ima mnogo nalog, katerih pa vaske občine nimajo. Občino Turnitz se n. pr. rubi radi dolga 8000 Kč, ki jih ista ne more splošnemu pokojninskemu zavodu v Pragi plačati. Terjatelj je dobil pravo, občini zapleniti inventar. Občina tudi ne more plačati dobavljenega ji premoga za šole, za kar jo dobavitelj toži. Nadalje ne more občina plačati obresti za svoj dolg, radi česar jo toži tudi posojilnica in ji odpoveduje hipoteko. Da, mestna občina ne more kratkoma niti svojih uradnikov plačati. Mestna občina Jägerndorf v Šleziji ne more več dati podpor, niti nadalje vzdrževati izhrane

revnih šolskih otrok. Tudi podpiranje brezposelnih ji je prepovedano.

Mestne občine na Čehskem so imele že v Avstriji mnogo socialnih avtonomnih naprav. Med temi so bile n. pr. sledeče: zavodi za slepce, zavodi za bolne na pljučih, sirotišnice, domovi za dojenčke, posvetovalnice za matere, zavodi za gluhome in mnogo drugih različnih zavodov, ki so zlasti za industrijalne kraje, kjer je na tisoče proletarijata na majhnih prostorih natrpanega, zelo velike važnosti. Vse to centrala vlada ve, ampak ona se ne sramuje priporočiti županom, da naj apelirajo na prebivalstvo, da bi isto prostovoljno kaj prispevalo. To se pravi, da se naj ljudstvo odvraca od pravice ter povrača k miloščinam. Tendanca je jasna. Ako se samoupravam odvzame vire, tedaj se jim onemogoči vsako kulturno in socialno delo. Ampak čehoslovaško ljudstvo si bo moralo izbojevati ključ do zakonodaje, kar tamkaj ne bi bilo ravno pretežko, samo manj nacionalizma in več služnosti je treba. Vse to pa velja tudi za nas. Kajti, tudi naši kapitalisti s cerkvijo na čelu streme za tem, da bi onemogočili uspešno delo v občini, radi česar so vrnili v finančni zakon istotako določbo, ki jemlje občinam skoraj vse vire ter oprošča velepodjetja od samoupravnih dajatev. To imamo zahvaliti pred vsem našim klerikalcem s Korošcem na čelu.

* Veliko iznenadenje so te dni doživeli nekatere gospodinjke, katere so prvokrat prale perilo z »Radionom«. Ne samo, da je ostalo perilo popolnoma nepoškodovano, nego je mnogo lepše in boljše oprano. Vzrok leži v tem, ker »Radion« ne združuje klora niti drugih škodljivih pridatkov.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

37

TRETJE POGlavJE.

1. Svetilka na križišču.

»Vsak večer hočeš ven. Predvčerajšnjim si bila v gledališču. Sinoči si bila pri Tilki in nocoj hočeš zopet ven. Kaj te briga Ljudski oder! Kadar kje začnejo kako neumnost, si koj zraven, potem pa te mine veselje. K Orlicam si hodila telovadit, pri Marijini družbi si bila. Danes pa, kakor da se norčuješ iz vsega tega. Gospod dr. Klinc me vedno vprašaja, kaj je s teboj. Hodiš in hodiš okrog, da te ves dan ni doma. Komaj začneš kako stvar, že te mine veselje. Zaoblubiš se tu, zaoblubiš se tam, na koncu pa ne greš. In potem prihajajo razni gospodje (to je izgovorila z zaničljivim povdarkom) sem in vprašujejo. Tega se človek enkrat naveličaš ...«

Tako se je kregala mala, sloka ženica nad Sonjo, mlado študentko IV. letnika učiteljskega, ki ji je bilo pretesno v štirih stenah velike sobe. Soba je bila res velika. Troje postelj in zofa, večja miza, omari, Sonjino stajalo za note, razna druga ropotija, vse je našlo v njej prostora. Po stenah so visele svete podobe. Nad posteljo pa je bila že precej zmedlela slika očeta Franca Froma, ki je bil še avstrijski soldat 87. infanterijskega regimenta. Običajna slika v že prirojeni obliki uniforme, barvana, tudi telo je že risano vnaprej, samo glavo odrežeš fotografiji in jo prilepiš brezglavemu soldatu. Tako nastane soldaški portret.

Četvero duš je prebivalo v tej sobi. Oče Franc, žena mu Mica, Sonja, hči iz prvega zakona in sin Fric. Bila jim je obednica, spalnica in kuhinja. Vse. Proletarci. V te štiri stene je bilo že pet let vklenjeno njih življenje, ki je potekalo brez posebnih, velikih dogodkov enakomerno, dolgočasno. Sonja je občutila to dolgočasno življenje in praznoto okolice najbolj. Mučila se je. Oče je bil železniški delavec, ki se je vsak dan vračal pozno, utrujen in lačen, z dela. Tih je bil, malobeseden in se ni rad prerekal z ženo Mico, ki je bila zgovorna, kakor so zgovorne vse stare, pobožne žene, ki prepogostokrat hodijo v cerkev k pridigam, mašam, molitvam ali pa tudi — dremat in kimat. Taka je pač navada in nihče ne more odpomoči temu. Niti častiti gospodje duhovniki sami, zlasti, če so že v starejših letih, ko znajo tudi sami že ceniti toplo posteljo. V cerkev pa se mora hoditi. To je sveta krščanska dolžnost, da si pri daritvi božji navzoč. Buden ali speč, to je končno vseeno. Samo, da si navzoč ...

Franc je bil dober oče. Ni bil pivec, kakor so bili mnogi njegovi tovariši. Vsako paro je hranil za družino. Gorje tudi, če bi tega ne storil. Mica je bila huda Mica. Ne samo za Sonjo in Frica, tudi zanj, za moža svojega. In če ji kaj ni napravil po volji, ga je oštevala kot otroka. Franc pa se ni veliko zmenil za njeno jezičnost. V kot je sedel in mimogrede izgovoril: »Nikar tako ne kriči!« Nato ni rekel več besedice, najsi je ona klepetala in godrnjala še celo uro. Otroka je ljubil oba. Zelo. Zato ju je zagovarjal še pred Mico.

Mica je bila druga njegova žena in je bila samo mati Frica. Sonjo je spočel s prvo ženo, ki je

bila mlada, živa delavka iz tobačne tovarne. Spoznala sta se na poti, na cesti, ko sta hodila na delo in z dela. In sta se vzela, ker sta se vzljubila sredi vsakodnevnega dela. Nekoč zvečer, ko sta prišla zopet skupaj, in sta si bila že precej blizu, jo je objel z velikimi, žuljavimi svojimi rokami in ji dejal: »Zofija, imaš črne oči kot hudiček in lase kot ciganka. Zacoprata si me ...«. Tisti večer sta se sprehajala do noči. Od tovarne ven, na polje sta se napotila proti gozdu, ki se je razprostiral do vznožja hribov. Ljubila sta se, zakaj čeli dan je bilo delo, hudo delo in Zofija je kašljala od tobačnega prahu in dima, ki ji je v tovarni sedel na pljuča. V gozd sta šla in nista vedela, kaj bi si vse še povedala, zakaj trenutek, ki je bil kratek in edin prost dela, skrbi, je prinesel toliko misli, toliko čustev, da nista mogla najti pravih besedi. Ko sta zašla v mehko postlani gozd in je skozi vejeve kupal prvi mesec, jo je Franc tesno stisnil k sebi, da je čutil težki hrepeneči diih njenih mladih prsi. Nato jo je položil v mehki mah, da je povsila oči in glavo do njegovih prsi. Ni se upirala, oklenila se ga je z vsem svojim telesom, z vso svojo ljubeznijo se mu je udala.

Tako je bila Sonja spočeta sredi gozda, ponoči, v ljubezni spočeta in v ljubezni rojena. Le, da je mati, mlada mati Zofija, preveč vsesala vase tovarno in njen prah ... Tri mesece po Sonjinem rojstvu je bil Franc vdovec, nesrečen, mlad vdovec, ki ni vedel, kaj naj počne, kako se naj utiša, kje naj najde mater, dobro mater svojemu otroku. Tiste dni po pogrebu se je celo napil, da so ga ljudje obsojali, češ, za otroka bi naj raje skrbel in ne mislil na vino.

(Dalje prihodnj.)

Dnevne novice.

Sodrug Jakomin radi vršenja zaupniške dolžnosti vržen na cesto. V čevljarški delavnici g. Janka Ješeta v Ljubljani, kjer je zaposlenih nad 20 delavcev, se dogajajo v zadnjem času stvari, preko katerih ne moremo. Podjetnik, še po vojni neznan čevljarček, si je z žulji delavcev »pridobil« precej premoženja. Postal je »velik«, da mu je zrastle greben preko vseh zakonov in paragrafov, ki se nanašajo na zaščito delavcev in reda v delavnicah. Poleg vsemogočega šikaniranja delavcev, čakanja na delo po dve, tri ure, včasih tudi on pol dneva brez vsakega plačila za zamujeni čas (dela se od kosa), je začel uvajati prakso metanja delavcev iz službe za vsako malenkost, brez vsake zakonite odpovedi. Ko je pretečeni teden zopet pognal delavca, kateri ima družino, za malenkost, brez odpovedi, na cesto, se je delavstvo temu odločno uprlo in je interveniral organizirani zaupnik s. Jakomin, naj se delavca ne odpusti, ker ima družino in je v bednem stanju, je kratkomočno odpovedal s. Jakominu službo, češ, da on postopa, kakor on hoče, in se nima nihče v stvari umešavati. S. Jakomin je torej radi intervencije in radi opozoritve na zakonito postopanje vržen na cesto, dasi je temu podjetniku g. Jakomin sedem in pol leta. Vemo dobro zakaj! Ker je organizator, ker je branilec delavskih interesov, zato je bil podjetniku trn v peti. Toda na ta način delavcev premagali ne boste. Na mesto enega Jakomina pride pet novih ali deset branilcev in borcev. Končno se k redu v tej delavnici par besed. Dela se v akordu in je vsled nizkih postavk delavstvo prisiljeno, da gara po 12 in še več ur na dan. O kakem plačilu za nadure ni niti govora. O higijenskem stanju delavnice bomo pa še spregovorili, za sedaj samo opozarjamo Inšpekcijo dela, da si v najkrajšem času to delavnico ogleda in podjetniku dopove, da so zakoni, ki ukazujejo, da je po delavnicah red in snaga, da je zakonit delovni čas, da je treba nadure plačati s 50-odstot. poviškom in da je delavec človek in svoboden državljan in se mora z njim kot takim postopati po človeško.

Petdesetletnica okupacije Bosne in Hercegovine. V Berlinu na kongresu je Avstrija dobila nalog, da zasede Bosno in Hercegovino. Dne 29. julija 1878 so prekoračile avstrijske čete Savo in z naporom in boji zasedle obe deželi. Nekaj prej je imela Rusija vojno s Turčijo, ker je hotela »osvoboditi« Slovence, pravzaprav je pa šlo Rusiji za imperialistične namene, zlasti za to, da zasede morsko ožino Dardanele med Carigradom in Skutari, ali vsaj prosto pot v Sredozemsko morje. Takrat je Avstrija obljubila Rusiji, da je ne bo ovirala, če sama dobi na Balkanu nekaj dežel. In tako je prišlo do okupacije. Avstro-Ogrska je bila narodno mešana država in poleg tega tudi dualistična (Avstrija in Ogrska). Ogrska je živela na račun Avstrije in z okupacijo Bosne in Hercegovine so nastajali novi stroški, novi spori med obema polovicama, gospodarski in nacionalni, tako da lahko rečemo, da je bila okupacija Bosne in Hercegovine začetek razpada avstro-ogrške monarhije. Pri okupaciji je šlo za dinastično visočanstvo v prvi vrsti, v drugi pa za pot na Balkan.

Kriza v svetovni premožnosti industriji. Pomen premožnosti, ki je bil sto let neobhodno potreben za vso industrijo in promet, polagoma pada, ker se tehnika izpopolnjuje ter rabijo za pogonsko silo modernije pomočke kakor elektriko, olje itd. Razvijali so se obenem tudi premožnosti, tako da je nastala končno nadprodukcija premožnosti v tem stoletju. Leta 1913 se je izkopal na vsem svetu 1299,6 milijonov ton premožnosti, porabilo pa 1257,4 milijona ton; ostalo ga je 42,2 milijona ton. Leta 1925 se je nakopalo 1301,6, porabilo 1195,3, ostalo 106,3 milijona ton. Leta 1927 se je nakopalo 1403,8, porabilo 1309,1, ostalo pa 94,7 milijona ton. Iz teh števil je jasno razvidno, da je v premožnosti industriji velika nadprodukcija in da ni izgleda, da bi se nov trg odprl. Premožnina kriza se čuti pri nas, pa se čuti tudi drugod in še huje. V

Angliji imajo nad 200.000 premožarjev nezaposlenih ter so jih nedavno poslali okoli 50.000 v Kanado v Ameriko.

Razorožitev — komedija. Med nasprotniki razorožitve sta zlasti Anglija in Francija. Sedaj sta ti dve državi napravili nekak sporazum, ki sta ga javili tudi drugim državam. Dogovorili sta se državi takole: Anglija ima svobodo v razoroževanju na morju, Francija pa na suhem. Lani je mednarodna konferenca odredila, ker Anglija in Francija nista soglašali z načrti razorožitve. Ta sporazum bo najbrže razorožitvena komisija sprejela in bo naprej — delala. Dogovor torej, ki naj bi služil za to, da bi se delo razorožitvene komisije pospešilo ter sklicala mednarodna razorožitvena konferenca, ne pomeni v bistvu nič drugega, kakor da si bodo imperialisti še v bodoče med seboj garantirali za to, da se smejo oboroževati. Dokler bodo imperialistične kapitalistične države sklepale o razoroževanju, bo to vprašanje le — komedija.

Nekaj se je le naučil — namreč afganski kralj Amanulah, ki je letos obiskal evropske republike. Ko se je namreč vrnil v svoje kraljestvo, Afganistan, je sklical svoje visoko uradništvo, kateremu je sporočil, da se bodo čimprej sestali narodni zastopniki k posvetovanju, pri katerem ne bodo uradniki imeli besede. Torej parlament! Nadalje je kralj obsodil bigamijo (dvoženstvo). V naprej bo državnim uradnikom strogo zabranjeno, se v drugič ženiti, ker bo vsak tak uradnik odpuščen. Dvoženstvo je po mnenju kralja nesreča za narod in državo. Končno je kralj opomnil svoje uradništvo, da se naj posveča športu, ki je zdravju potreben. Mnogo sicer še to ni, ampak nekaj je vendar. Ako bo azijski kralj večkrat napravil izlete v Evropo, potem še zna kaj iz njegove dežele postati. Sicer pa je nevarnost tudi, da bi se znal kralj iz jutrove dežele okužiti s kugo evropskega kapitalizma, ki je še mnogo nevarnejša za narod, kot je bigamija.

Nemški rudarji zahtevajo zopet uvedbo osemurnega delavnik. Po vojni so v Nemčiji delovni čas podaljšali. Kapitalisti so trdili, da je to potrebno zaradi vojne škode in inflacije denarja, da se gospodarstvo zopet opomore. Kapitalizem v Nemčiji si je res opomogel, ali delavci so ostali delavci. Delali so od konca 1923 po 12 ur dnevno. Konferenca po srednjenemskih ruvarjih premožnih revirjih so se vršile te dni in sklenile, da se veljavna pogodba z delodajalci odpove s 15. avgustom. Prizadeti rudarji so imeli že lani veliko stavko. Vsekakor pa stopajo v novo gibanje, zanašajoč se na svoje trdne organizacije in na politično moč socijalne demokracije v Nemčiji.

Za tiskovni sklad je daroval M. Bibič 20 Din. Iskrena hvala; sodruzi posnemajtel

Maribor.

Viharna seja mariborskega občinskega sveta. Užaljeni verski čut SLS. Duhovnik Hrastelj tolče s pestjo po pulni.

Po daljšem presledku je imel mariborski občinski svet v četrtek, dne 2. avgusta sejo, katere dnevi red je bil precej obširen. Poleg dnevnega reda pa prihajajo še interpelacije, ki prinesejo v občinsko zbornico življenje. Socialistični klub ima za vsako sejo dovolj gradiva, za kar skrbi klerikalno-demokratska večina sprti. Seja, in sicer javna kot tajna, je bila večkrat zelo burna in galerija, ki je bila naravnost natrpana, je prišla popolnoma na svoj račun. Danes se omejimo samo na bolj interesantne stvari; o detaljih pa bomo poročali v prihodnjih številkah. Prvo in glavno razburjenje je povzročila interpelacija, ki jo je stavil sođr. Eržen v imenu socialističnega kluba na župana radi iluminacije nekaterih mestnih poslopj povodom cerkvene proslave 700letnice obstoja lavantinske škofije. S. obč. svetnik Eržen je vprašal župana, na podlagi katerega sklepa in na čigave stroške je bilo poslopje mestne hranilnice in še nekateri drugi objekti električno razsvetljeni. Župan je odgovoril, da je dal za to dovoljenje on sam in da so stroški bili malenkostni, češ: sedemstoletnica je tudi zadeva mariborske občine. Proti tej izjavi je s. Eržen odločno protestiral ter naglašal, da niso vsi občani s tem zadovoljni in župan bi bil moral vprašati ostale stranke, da li soglašajo s tem da se dajejo sredstva iz občinske blagajne za prireditve gotovega društva. S tem je župan grobo kršil ozir. prekoračil svojo kompetenco. Proti Erženovemu izjavljanju so ugovarjali klerikalci, ki smatrajo katoliško cerkev in mestno občino za eno in isto. Odlikoval se je znani oblastni poslanec ter kaplan brez

„Imam časa“

pravi razumna Mica. „Ne stojim po cele dni pred prerilnikom in se ne mučim s težkim pranjem perila. Zame to delo opravlja RADION in

varuje perilo!“

kaplanije Hrastelj, ki je tajnik SLS. Začel je silno tolči s pestjo po svojem pulu ter posegati govorniku v besedo, češ, da žali verski čut vsega mariborskega prebivalstva. To je povzročilo velikansko začudenje in vihar v celi zbornici. In tu je videla galerija, kako nedostojno se zna katoliški duhovnik obnašati, kajti malo je manjkalo in g. Hrastelj bi jo bil izkupil. Seveda župan dr. Juvan ni pozval svojega tovariša na red in sodrugi so ponovno opomnili, da bodo sami morali kaplansko besnost kurirati in ne dopuščati, da bo g. Hrastelj svoje manire iz oblastne skupščine prenašal tudi na občinske seje.

Pozneje, pri neki drugi točki, je sodrug Bahun razkril socialnost magistratne večine, ki v mestnem svetu navija najemnine strankam, ki stanujejo v starih občinskih hišah, kar je zopet povzročilo vihar. O tem bomo poročali v prihodnji številki našega lista. Končno je bila tudi tajna seja burna, ki se je končala malo pred polnočjo.

Graški sodrugi z graškim županom v Mariboru. 25. t. m. naš običejno graški sodrugi pevci z graškim županom sođr. Vincencem Muhičem na čelu. Vrnejo nam na ta način lanskoletni obisk naših sodrugov pevcev v Graz. Ob tej priliki se bo vršil v dvorani »Uniona« mednarodni pevski koncert, na katerem bodo sodelovali pevsko društvo pevov iz Graza in naša tukajšnja pevka in godbena društva. Pozdravljamo že sedaj vrle sodrugi in vrlage sođr. Muhiča.

Še o občinskih volitvah v Zagorju.

Zagorje ob Savi, 28. julija 1928.

Kako so izpadle občinske volitve v Zagorju, smo že poročali. Značilno

pri izidu teh volitev je to, da so v tako izrazito industrijskem kraju, kot je Zagorje, dobile najreakcionarnejše meščanske stranke absolutno večino. Take sramote še do danes zagorski proletarijat ni doživel in upamo, da ga bo ta madež na njegovem telesu toliko spametoval, da se to v prihodnji ne bo nikdar več zgodilo.

Pa zakaj je prišlo do tega? Ko so komunisti v letu 1920 dosegli razkol v delavskih vrstah, so si predvsem zadali nalogo, da do skrajnosti oblatijo vse, kar je socijalističnega. Oni niso videli nasprotnika delavstva v meščanskih strankah, temveč samo v socijalistih. Uspelo jim je. Njih demagogija v zvezi z njim lastno prirojeno podlostjo, je bila silnejša, kakor pa razsodnost delavstva.

Tako so tudi pri teh volitvah, ko se jim je posrečilo enoten nastop delavstva razbiti, uporabili vso svojo umazanost v to, da oblatijo vse, kar je socijalističnega. Izdali so letak, v katerem skoro ni besedice napram meščanskim strankam, v katerem se pa vso izdajstvo socijalistom očita. Meščanske stranke, posebno pa orjunaški demokrati, so jim zvesto sekundirali v boju proti socijalistom. Da, izgledalo je, in kar je tudi res, da je socijalistična stranka najnevarnejši sovražnik vsem meščanskim, kakor tudi laži-revolucionarnim strankam.

KIS ZA VLAGANJE KUMARC itd.

EN GROS
EN DETAIL

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠT. 19
TOVARNA ZA IZDELOVANJE DESERTNIH-VIN IN SIRUPA

nadalje vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženo žganje, slivovec, rum, konjak i. t. d., se dobi po nizkih cenah samo pri tordki

PERI SA BENZIT!

Izum na znanstveni podlagi

BENZIT.NADMILO predstavlja novo stopnjo v fabrikaciji mila. Sestavljeno je iz najplemenitejših surovin na podlagi patentiranega postopka, ne vsebuje klora, vodnega stekla in kisik vsebujočega belila ter je popolnoma neškodljivo.

BENZIT.NADMILO ne razjeda niti najfinejših tkanin in ne škoduje barvam. To milo vsebuje izvanredno čistilno sredstvo, katerega druga mila nimajo, čisti brez truda navadne in najfinejše tkanine, volno in svilo ter odstranjuje mastne madeže.

Kakor najfinejše perilo, pere **BENZIT-NADMILO** tudi najbolj umazano delavsko perilo.

Dobiva se v vseh drogerijah in trgovinah kolonijalnega blaga po ceni od Din. 5.- za komad.

Benzit Nadmilo

TVORNICICE ZLATOROG
MARIBOR

PERI SA BENZIT!

Naročajte in širite „Delavsko Politiko“!

V nedeljo, dne 25. avgusta 1928 ob 8. uri zvečer se bo vršilo v lepi Unionski dvorani velik

MEDNARODNI PEVSKI KONCERT

na katerem nastopi pevsko društvo pekov iz Graza

s sodelovanjem tukajšnjih delavskih pevskih društev: „Frohsinn“, „Svoboda“, „Krilato Kolo“, „Enakost“, „Pevski odsek pekov“ ter godbe „Železničarskih delavcev in uslužbencev“.

Sedeži po 10, 8 in 5 Din.

Izbrisati vsako sled socialistične ideje iz Zagorja, je bila parola vseh. Ali vse zastoj; ni se jim posrečilo. Zavedni socialistični pristaši so šli na volišče brez vsakih letakov, brez vsake posebne agitacije in pridobili smo 19 glasov.

Res je, majhen napredek! Ali če pomislimo, da so pri volitvah leta 1920 dobili komunisti 485 in socialisti pa samo 56 glasov in sedaj pri teh volitvah pa socialisti že 115 in komunisti pa še komaj 232, je to znak, da, kar ni zgrajeno na realni, razredni podlagi, izginja, a kar je, napreduje. To je naša zavest in v tej bomo zmagali.

Pa poglejmo, kdo se je okoristil s porazom komunistov v glavnem? Tista stranka največ, katera je s svojimi člani 1. junija 1924 s samokresom v roki preganjala in streljala komuniste v Trbovljah, to so orjunaški demokrati. Pridobila je pa tudi tista stranka, katera ima na vesti Zaloško cesto, to so klerikalci.

Komunisti so s svojo laži-revolucionarnostjo spravili delavstvo ob vsako vero v razredno borbo, mislili so uničiti socializem, a skopali so si grob, iz katerega vstaja reakcija, da jih zaduši v njem samem.

Delavstvo spreglej!

I. A.

Leše pri Prevaljah.

V nedeljo, dne 29. julija se je vršil pri nas na Lešah prav dobro obiskan shod, na katerem je poročal naš poslanec sodrug Petejan iz Maribora. Delavstvo je pazno sledilo zanimivemu govoru sodruga Petejana, kateri je orisal celi politični in gospodarski položaj v državi. Razložil je natanko delo strank, zastopanih po svojih poslancih v parlamentu. Razvideli smo, da se za delavca ne briga nobena stranka, akoravno jim obetajo v času volitev vse; a ko dobijo njih glasove, jih nič več ne pozna. Bridko so se pritoževali stari vpokojenci, katerih je bilo precejšnje število na shodu. Stari vpokojeni rudar, ki je garal celih 40 let pod zemljo za kapitalizem, dobiva sedaj celih 8,40 Din pokojnine, pa je svoje prispevke plačeval vendar v zlati valuti! Od pokrajinskega pokojninskega sklada pa dobiva zase in za svojo ženo 192

Din. Ne ve se, ali je to miloščina ali za to, da ne sme beračiti, ko nekaj dobi! Sramota za klerikalno stranko, ki nam je obljubovala, da, ako bo izvoljen dr. Gosar, se bo pobrigal za nas stare delavce. In celo so nam vedeli povedati v številkah, koliko dobimo izplačano nazaj. Ko je pa postal dr. Gosar minister, ni imel časa, se spomniti svojih obljub. Gospodje, ki ste v vladi, izvršite, kar ste obljubovali in dajte delavstvu, kar mu gre! Ne hodite okrog s temno vestjo, kakor Kaj, ki je ubil svojega brata. Lagali ste nam, klerikalni režimovci! A zapomnite si dobro, da dokler si ne operete madežev (ki se pa sploh ne dajo oprati), da tudi ne smete med nas. Delavstvu pa kličemo: Združite se, ker le v enotnih in dobro organiziranih socialističnih organizacijah bomo napredovali in zmagali!

Vestnik „Svobode“.

Podružnica Maribor priredi v nedeljo dne 5. avgusta v »Lovskem domu« pri Treh ribnikih veliko poletno veselico s sledečim sporedom: Godba, telovadni nastop, petje (mešani in moški zbori), stafetni tek med telovadci in športši »Svobode«, srečolov, kegljanje za dobitke, ples, umetno sankališče itd. Sodelujejo vse sekcije podružnice, pevski zbor Svobode iz Ruš in drugi bratski zbori. Začetek ob 3. uri popoldne. V slučaju slabega vremena se prireditve preloži na nedeljo, dne 12. avgusta 1928. Za obilno udeležbo se priporoča celokupna Svoboda.

Naznanilo.

Rudarji rudnika Leše prirede v nedeljo, dne 19. avgusta proslavo 20-letnice obstoja strokovne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije v gostilni in na vrtu g. Jaser na Lešah. Spored: 1. Sprejem gostov ob pol 2. uri popoldne pred gostilno Ahac na Prevaljah. 2. Ob 3. uri sprejem jubilarov. 3. Ob pol 4. uri slavnostni shod. 4. Po shodu dekoracija jubilarov. 5. Ob pol 5. uri nastop delavskih telovadnih enot mežiške doline. 6. Po nastopu prosta zabava, ples, šaljška pošta itd. Pri celi prireditvi sodeluje godba na pihala iz Guštanja. V slučaju slabega vremena se cela prireditev preloži na nedeljo, dne 26. avgusta.

Sodruzi in sodružice Mežiške doline in drugod, vaši sotrpini, leški rudarji, vam kličemo: Dobrodošli v sredi med svojimi. Odbor.

Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.